INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zpráva o průběhu a zkušenostech z realizace 6 Čtenářských dílen – 2. ročník

V rámci projektu Podpora jazykové gramotnosti žáků reg. č. CZ.1.07/1.1.00/56.0492 finančně podpořeného z OP VK (Výzva 56) byly do hodin Českého jazyka – čtení na 1. stupni zavedeny Čtenářské dílny.

Na začátku školního roku 2015 - 2016 jsme absolvovaly seminář K. Sládkové a J. Majerové „Dílny čtení“. Zde jsme získaly ucelený pohled na dílny jako takové a informace o struktuře vyučovací hodiny. Seznámily jsme se s praktickými ukázkami a zkušenostmi lektorek. V semináři byly pro nás nejpřínosnější nové metody a formy práce. Projekt Dílny čtení jsme s kolegyní zahájily ve 2. ročníku v měsíci září v obou třídách A, B. Dílny realizujeme 1x týdně v hodinách českého jazyka – čtení. Zápisem v třídní knize dokumentujeme realizaci. Ze zakoupených knih pořízených z grantového projektu jsme založily v obou třídách třídní knihovničku. Seznámily jsme děti s jejím obsahem a informovaly je o možnosti půjčování knih. Dále jsme pořídily knihy určené pro společnou četbu. Využily jsme je v 9. a 10. dílně.(viz pracovní list č. 9, 10)
Vyučovací hodina byla rozčleněna do několika částí, které na sebe plynule navazovaly. Tím bylo zaručeno úplné časové využití pro plnění stanovených výukových cílů.

V první dílně čtení jsme si s dětmi vytvořily pravidla. Vzhledem k faktu, že děti na počátku 2. třídy nemají ještě perfektně zvládnutou techniku hlasitého čtení, zvolily jsme kratší časový úsek tichého čtení, 10 minut.
Naším úkolem v první čtenářské dílně bylo zjistit, na jaké úrovni tiché čtení děti zvládnou. Výsledkem jsme byly mile překvapeny.
Nejslabší čtenáři byli během čtení nesoustředění a sledovali své spolužáky. Ostatní byli po celou dobu čtení zabraní do četby. Všichni si s plněním prvního úkolu (kresbou hlavní postavy) věděli rady. Pro první sdílení si žáci vybrali kamaráda sami. Někteří měli snahu

odbíhat od tématu. Při společném hodnocení se děti k dílně, tedy k novému způsobu organizace hodiny čtení, vyjádřily kladně.

Dalším úkolem bylo soustředit pozornost dětí při četbě na prostředí děje. I přesto, že byla provedena modelace na společně přečteném textu, daný úkol zvládli někteří jen s pomocí učitele. Z vlastního hodnocení dílny vyplynulo, že dětem vyhovuje vybrat si pohodlné místo, kde se dokážou dostatečně soustředit na tiché čtení a nikoli pouze využít volnosti k válení se pod lavicemi.

Před vyhledáváním věty, kterou řekl hlavní hrdina, jsme dětem vysvětlily v rámci motivace, co je přímá řeč a jak ji v textu poznáme. V kruhu jsme vytvářeli různé typy přímé řeči. Své zápisy se děti učily prezentovat před spolužáky. Třída hodnotila práci jedince a rozhodovala, zda byl úkol splněn.

V dalším sledovaném jevu jsme se soustředily na to, co dělala hlavní postava v té části textu, kterou četly děti při hodině. Časový úsek čtení jsme prodloužily na 15 minut. Někteří čtenáři neuměli své myšlenky formulovat samostatně, hledali podporu v textu, který chtěli opsat. Při vlastním hodnocení dílny někteří přiznali svou nejistotu při plnění úkolu. Sdílení proběhlo ve dvojicích, které si děti samy vylosovaly. Tím jsme podpořily komunikaci i mezi čtenáři odlišné úrovně.

V dalších úkolech jsme pokračovaly ve sledování hlavní postavy. Nešlo nám jen o převyprávění textu, ale o to vystihnout nový zážitek či prožitek sledované postavy. Motivace formou sdílení vlastního prožitku dětí nám pomohla nasměrovat myšlení požadovaným směrem. Při samostatném plnění úkolu se projevil dobrý, či nevhodný výběr knihy. Po 15 minutách slabší čtenáři „zážitek“ v textu nepostřehli. Při sdílení ve dvojicích jsme pozorovaly tendenci vyprávět o celé knize a nikoli jen o sledovaném jevu.

Obtížný se jevil úkol vyjádřit vlastní postoj, pocit ze čteného textu. Pomohla motivace společně čtené knihy a výběr výrazů: překvapilo, nudilo, rozesmálo mě, nelíbilo se mi, nepochopil jsem apod. Děti se vzájemně doplňovaly ve vyjadřování svých pocitů, což nás mile překvapilo. Při sdílení ve dvojicích jsme podporovaly a usměrňovaly vzájemné respektování a naslouchání druhému. Mnohdy někteří nechtěli pustit kamaráda ke slovu. Hodnocení jsme zaměřily na plnění pravidel dílen a jejich vliv na kvalitu tichého čtení. Sami žáci pochopili, že na soustředění je nutný klid, pohoda, odstranit rušivé elementy a odsednout si od neklidných spolužáků.

V průběhu realizace čtenářských dílen žáci přečetli z části doma i ve škole více knih. Do nově založeného čtenářského deníku jsme dětem ukázaly, jak přečtené knihy zapsat a zakreslit. V pololetí vyhodnotíme nejvýkonnější čtenáře.

Čtenářské dílny nutily všechny děti být aktivní, a to jak při čtení, při plnění úkolů v pracovních listech, tak i při sdílení a prezentaci.
Děti si nosily vlastní knihy různých žánrů. Vysledovaly jsme, že sdílení bylo snazší pro žáky, když se jednalo o žánry: pohádky, příběhy s dětským hrdinou a příběhy o zvířátkách.
Domníváme se, že prožitkové čtenářství více motivovalo k další četbě.
Dětem časem nevadilo, že knihy jsou méně ilustrované, začaly více vnímat samotný obsah.
Čtenářská gramotnost žáků 2. tříd vychází ze smysluplného pochopení textu a zavedení čtenářských dílen tomuto velmi napomohlo. V tomto způsobu rozvíjení čtenářské gramotnosti budeme nadále pokračovat.

Třídní učitelky 2. ročníku: Mgr. Petra Bendová, Mgr. Martina Píchová